Приложение № 10

ПРОГРАМА
ЗА НАДЗОР И КОНТРОЛ НА БОЛЕСТТА КУ-ТРЕСКА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2025 – 2027 Г.

Идентификация на програмата

Държава членка: **Република България**

Заболяване: **Ку-треска (***Coxiella burnetii***)**

Период на изпълнение: **2025 – 2027 г.**

За контакт:

отдел „Здравеопазване на животните“,

дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните”,

Българска агенция по безопасност на храните

бул. „Пенчо Славейков“ 15А

1606, София, България

E-mail: AHW@bfsa.bg

1. Цел на програмата:

1.1 Откриване на сероареагенти и нови огнища на заболяването сред преживни животни чрез лабораторни серологични и етиологични изследвания, планиране и предприемане на адекватни мерки спрямо инфектираните животни с цел бързо ликвидиране на огнищата;

1.2 Проследяване ефективността на приложените мерки за ликвидиране на новооткрити или съществуващи огнища на заболяването;

1.3 Редуциране риска от заразяване на хора със заболяването и постигане на икономически ползи в резултат на намаляване процента на абортите при преживните животни и осигуряване на съответствие с изискванията на WOAH по отношение на заболяването при търговия с животни.

2 Елементи на програмата

2.1 Прицелни животни включени в програмата

2.1.1 Ежегодно лабораторно изследване за наличие на *Coxiella burnetii* в кръвни проби и/или сборни млечни проби от ЕПЖ и ДПЖ (овце и кози) на територията на цялата страна;

2.1.2 Серологично и етиологично изследване на преживни животни при констатиране на случаи на заболяването при хора. Проби се вземат съгласно одобрени от изпълнителния директор на БАБХ инструкции, СОП или други;

2.1.3 Ежегодно изследване на семенна течност с PCR от всички мъжки разплодни бици отглеждани в регионалните дирекции по селекция и репродукция към ИАСРЖ;

2.1.4 Задължително лабораторно изследване на плацента и/или абортирани фетуси, произхождащи от стада с преживни животни, в които се констатира повишен процент аборти;

2.1.5 Лабораторно изследване на кръвни проби от животни, произхождащи от стада, в които се констатира повишен процент аборти, в които етиологичното участие на *Coxiella burnetii* е установено посредством PCR;

За целите на програмата повишен процент аборти е:

• за стада < 100 животни: 2 аборта или повече през месеца или 3 аборта през годината;

• за стада > 100 животни: повече от 4% от животните с аборти през годината.

2.1.6 Ваксинация на всички възприемчиви видове животни, отглеждани във всички животновъдни обекти разположени в ендемични райони, като се спазват указанията и препоръките за приложение, посочени от производителя на ваксината в продължение най-малко на 3 години.

Забележка: Разходите за закупуването и прилагането на ваксината са за сметка на собствениците на животните.

2.2 Видове проби за лабораторно изследване

2.2.1 Сборни млечни проби за надзор на заболяването Ку-треска, се вземат и изпращат еднократно, чрез пробите взети за надзор на заболяването Бруцелоза по ЕПЖ, и се изпращат за изследване в НДНИВМИ веднъж годишно. Сборните млечни проби, служат за обследване здравния статус на стадата чрез изследване за наличието на антитела чрез ELISA, но не могат да се използват за стада, при които има констатирани аборти.

2.2.2 От останалите, не млекодобивни стопанства за отглеждане на ЕПЖ и от стопанства за ДПЖ, се изпращат всички плаценти след аборт и/или абортирани фетуси, както и вагинални тампони, взети непосредствено след аборта (но не по-късно от една седмица), за етиологично изследване.

2.2.3 Кръвни проби от ЕПЖ и ДПЖ от ферми в областите, в които заболяването е констатирано се взимат от официални ветеринарни лекари и/или регистрирани ветеринарни лекари, след предварително одобрен от ЦУ на БАБХ, план.

3 Институции и организации, отговорни за изпълнението на програмата

3.1. Българска агенция по безопасност на храните

3.1.1. ЦУ на БАБХ

Дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение на животните”

3.1.1.1 Разработва стратегия за контрола на заболяването Ку-треска и изпълнява контрола по прилагането на програмата.

3.1.1.2 Координира действията на всички органи, участващи в програмата.

3.1.1.3 Събира информация и изготвя доклади с резултатите по програмата.

3.1.1.4 Изготвяне на информационни материали сред рисковите групи, съдържащи информация за рисковете от заболяването, начините за предаване, клинични прояви и мерки за профилактика.

Дирекция „Контрол на ветеринарни лекарствени продукти“

3.1.1.5 Осъществява контрол на използваната ваксина.

3.1.2. Областни дирекции по безопасност на храните

3.1.2.1 Привежда в изпълнение програмата на местно ниво.

3.1.2.2 Контролират вземането на проби от всяко едно съмнително за Ку-треска животно и рутинни проби, съгласно контролният план.

3.1.2.3 Официалните ветеринарни лекари по здравеопазване на животните вземат сборните млечни проби от млекодобивните стопанства;

3.1.2.4 Осигуряват проследяемост на пробите - връщане на резултатите от взетите проби обратно до фермата.

3.1.2.5 Налагат възбрана върху млечната продукция от преживни, показали положителен резултат при изследване за Ку-треска и контролира спазването й.

3.1.2.6 Контролират резултатите от клиничния надзор в базата данни, предоставена от регистрираните ветеринарни лекари.

3.1.2.7 Контролират спазването на правилата за регистрация и идентификация на животните и тяхното движение, включително налагане на възбрани на ферми.

3.1.3. Регистрирани ветеринарни лекари

3.1.3.1 Взимат проби за серологично изследване по програмата;

3.1.3.2 Изпращат фетуси от абортирали животни в акредитирана

лаборатория за лабораторно изследване;

3.1.3.3 Въвеждат в Интегрираната информационна система на БАБХ – ВетИс, идентификационните номера на животните, от които са взели проби за изследване.

3.2. Лаборатория „Вирусни болести по животните, хламидии и рикетсии" към Националния диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт /НДНИВМИ/, София, бул."П.Славейков" № 15

3.2.1 Извършва серологични и етиологични изследвания за установяване на антитела и генома срещу *Coxiella burnetii* по методи, посочени в Ръководството за стандарти за диагностични тестове и ваксини на Световната организация за здравеопазване на животните /WOAH/ (последно актуално издание).

3.2.2 Изготвя ежемесечни отчети с резултатите от извършените изследвания, които предоставя на Дирекция "Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение на животните" при ЦУ на БАБХ.

4 Териториален обхват

Регионалните структури на БАБХ отговарят на административните области на страната – в административно отношение Р България е разделена на 28 региона, като във всеки един от тях ще се изпълнява програмата за надзор на Ку-треска.

5 Общо приложими мерки при констатиране на заболяването и реда за обявяването му.

Мерките, които се прилагат при констатиран положителен случай на болестта Ку-треска, са съгласно одобрена от изпълнителния директор на БАБХ, Стандартна оперативна процедура.

Ку-треската е зооноза и попада в обхвата на Наредба № 4 от 23 септември 2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им. При положителни случаи при животни незабавно се уведомяват здравните власти и съответно се предприемат мерки при получаване на информация от

здравните власти за случаи на заболяването при хора с оглед провеждане епидемиологично проучване и установяване източника на инфекцията.

Ку-треската попада в категория Е съгласно *Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1882 на Комисията от 3 декември 2018 година за прилагането на някои правила за профилактика и контрол на болести за категориите болести от списъка и за установяване на списък на животинските видове или групите животински видове, които носят значителен риск от разпространение на болестите от списъка* и в тази връзка по отношение на заболяването се прилагат мерките по чл. 9, буква д) от Регламент (ЕС) 2016/429, включващи правила относно изискване за уведомяване при възникване на заболяването и докладване на ЕК и държавите членки и правила относно извършване на надзор.

Собствениците на животновъдни обекти имат задължения по отношение на информирането за промяна в здравословния статус на животните, за случаите на клане по необходимост и умрели животни съгласно чл. 55 и чл. 132, ал. 1, т. 5 и 6 от ЗВД.

Съгласно *Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните* (Законодателство за здравеопазването на животните) и делегираните актове и актовете за изпълнение към него, операторите трябва да информират компетентния орган за обектите, в които отглеждат животни или събират, добиват, обработват и съхраняват зародишни продукти за целите на регистрация/одобрение. Съгласно чл. 51 от ЗВД животните подлежат на идентификация, а животновъдните обекти на регистрация по чл. 137 в БАБХ, който е официалният компетентен орган за идентификацията на животните и поддържа компютъризирана информационна система за въвеждане на данни за идентифицираните животни и регистрираните животновъдни обекти (интегрирана информационна система – ИИС ВетИС)

6 Измерими цели за изпълнението на програмата

6.1 Брой млекодобивни стопанства и брой и млечни крави, които ще бъдат обхванати от програмата с изпитване на сборни млечни проби за Ку-треска:

Регион	*Общ брой стада и животни*				*Стада и говеда, които ще бъдат изследвани за календарната година със сборни млечни проби*		*Стада и **биволи**, които ще бъдат изследвани за календарната година **със сборни млечни проби***	
	говеда		*биволи*					
	стада	*животни*	*стада*	*животни*	*стада*	*животни*	*стада*	*животни*
Благоевград	1 921	44 167	12	436	92	4600	0	0
Бургас	1 068	36417	22	1061	59	5443	7	529
Варна	237	11400	3	197	40	2523	2	164
В. Търново	456	14616	15	480	90	7500	6	210
Видин	149	4512	3	67	33	2213	2	64
Враца	320	12246	96	5184	166	6514	92	3460
Габрово	229	7436	12	429	28	2511	3	250
Добрич	169	26 939	3	145	111	15365	1	56
Кърджали	5 273	42535	3	176	147	5626	3	131
Кюстендил	354	9048	1	55	23	1565	0	0
Ловеч	343	12559	9	224	49	3439	1	72
Монтана	402	14329	30	442	84	6754	9	370
Пазарджик	391	14241	8	479	86	3597	5	317
Перник	249	5209	4	120	27	1278	1	64
Плевен	549	18839	14	1017	160	16000	10	680
Пловдив	945	60950	22	2002	343	24785	15	1543
Разград	367	16940	5	110	140	7081	1	92
Русе	324	10936	7	501	92	4595	2	98
Силистра	325	12554	9	200	115	6772	4	18
Сливен	872	35101	9	699	143	9825	9	590
Смолян	1 835	11200	3	52	35	1530	1	35
София-град	91	3843	3	157	12	655	1	30
София-област	1140	25250	10	652	54	4500	10	625
Стара Загора	490	26826	19	1781	154	11235	5	1119
Търговище	1157	16433	16	790	117	6200	7	532
Хасково	5830	59500	52	2450	190	14365	0	0
Шумен	450	22000	5	320	167	10713	1	220
Ямбол	341	16445	16	1304	138	7747	4	995
ОБЩО	**26 277**	**592 471**	**411**	**21 530**	**2 895**	**194 931**	**202**	**12 264**

7 Свързани документи и полезни връзки

1. Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните);

2. Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита (Регламент (ЕС) 2017/625 относно официалния контрол);

3. Закон за ветеринарномедицинската дейност;

4. Наредба №4 от 2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им.

8 Исторически и епизоотологични данни за заболяването.

https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/animal-health/current.information.on.animal.diseases